

Η ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ ΣΥΝΟΜΗΛΙΚΩΝ (PEER MEDIATION) ΩΣ ΜΕΣΟΝ ΕΙΡΗΝΙΚΗΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΤΩΝ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

- Ο όρος “αποκαταστατική” ή “επανορθωτική” δικαιοσύνη, “Restorative Justice”, εισήχθη για πρώτη φορά το 1977 από τον Albert Eglash, κατά τον οποίο η συγκεκριμένη μορφή δικαιοσύνης παρέχει μια οικειοθελή ευκαιρία τόσο στο θύτη όσο και στο θύμα να αποκαταστήσουν τις μεταξύ τους σχέσεις .
- Η εκπαίδευση στη σχολική διαμεσολάβηση εναρμονίζεται με τις νέες εκπαιδευτικές, αλλά και γενικότερες ανάγκες, οι οποίες συνίστανται στη δημιουργία ενός συνεργατικού σχολείου (cooperative school) μέσα στο οποίο οι μαθητές θα καλλιεργήσουν δεξιότητες συνεργασίας και εποικοδομητικού διαλόγου. Σε αυτή τη λογική βασίζεται και η διαδικασία της μεσολάβησης συνομηλίκων ή αλλιώς σχολικής διαμεσολάβησης, η οποία εμφανίζει στη φωνή του μαθητή (student voice) συμφωνώντας με τους ανθρωπιστικούς ψυχολόγους, που υποστηρίζουν πως το παιδί μαθαίνει να διαχειρίζεται τους φόβους και τα αρνητικά του συναισθήματα μέσα σ’ ένα πλαίσιο **ενσυναίσθησης, αποδοχής και γνησιότητας**.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΠΑΝΟΡΘΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΤΕΛΩΝ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

- Εμπλοκή της κοινότητας στην επίλυση της σύγκρουσης
- Ισότιμη συμμετοχή δράστη και θύματος στη διαδικασία
- Αποκατάσταση ελέγχου ταυτόχρονα με κοινωνική υποστήριξη

ΣΧΟΛΙΚΗ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ Ή ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ ΣΥΝΟΜΗΛΙΚΩΝ

Η διαδικασία επίλυσης μιας σύγκρουσης στο πλαίσιο της σχολικής ζωής, μεταξύ δύο ή περισσότερων διαφωνούντων με τη βοήθεια ουδέτερων μαθητών, των μεσολαβητών, μέσα από μια δομημένη διαδικασία με:

- σαφή όρια
- ενεργητική συμμετοχή και
- άμεση επικοινωνία των μερών

ΣΤΟΧΟΙ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ

- Μείωση των βίαιων συμπεριφορών και αποφυγή διάλυσης των φιλικών σχέσεων
- Μείωση πειθαρχικών προβλημάτων και αποβολών
- «Απελευθέρωση» των εκπαιδευτικών από το ρόλο της «αστυνόμησης»
- Ενδυνάμωση της ατομικότητας και της ισότητας
- Ανάπτυξη στρατηγικής ώστε να διαχειρίζονται με αυτό τον τρόπο και μελλοντικά τους προβλήματα
- Βελτίωση του κλίματος του σχολείου

ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ

- Οι μεσολαβητές παραμένουν ουδέτεροι
- Γίνεται σεβαστή η διαφορετικότητα
- Αυτά που έχουν ακουστεί μένουν μέσα στην ομάδα

- Οι εμπλεκόμενοι είναι ειλικρινείς, δεν διακόπτουν τον άλλο και μιλάνε μόνο για τον εαυτό τους χωρίς να κρίνουν ή να σχολιάζουν αυτά που λέει ο άλλος, να τον προκαλούν να τον υβρίζουν ή να τον ειρωνεύονται.

ΣΤΟΧΟΙ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ

- Να γίνει γνωστό το αντικείμενο της φιλονικίας
- Να διαχειριστούν τη φιλονικία χωρίς να καταφύγουν σε αυθεντίες
- Να επανεξετάζουν κάθε άποψη
- Να καταλήγουν σε συμφωνία
- Να βρίσκονται λύσεις χωρίς να υπάρχουν ηττημένοι.

ΕΙΔΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ

- Φήμες και κουτσομπολιά
- Προβλήματα στις σχέσεις / παρενόχληση
- Φυλετικός ή κοινωνικός ρατσισμός
- Καβγάδες και τσακωμοί
- Εκφοβισμός

ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΠΟΥ ΕΞΑΣΦΑΛΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ

- Οι διαφωνούντες να είναι ίσης/ανάλογης ή περίπου ανάλογης ισχύος
- Οι διαφωνούντες να είναι πρόθυμοι να εμπλακούν στη διαδικασία της διαμεσολάβησης και να είναι αποφασισμένοι να είναι ειλικρινείς
- Να τηρούνται οι κανόνες από όλες τις πλευρές

ΚΑΝΟΝΕΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΩΝ ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΩΝ

- υπόσχονται εχεμύθεια και ουδετερότητα
- δεν ασχολούνται με οικογενειακά προβλήματα των μαθητών
- όταν υπάρχει σοβαρό πρόβλημα (σωματική βία, ναρκωτικά, κατοχή όπλων κλπ.) πρέπει να ενημερωθεί αμέσως ο υπεύθυνος εκπαιδευτικός
- δεν πρέπει να έχουν σωματική επαφή με τους εμπλεκόμενους
- ένας εκπαιδευτικός πρέπει να είναι πάντα διαθέσιμος για τους μεσολαβητές.

ΣΥΝΕΔΡΙΕΣ:

A) πριν την συνεδρία

Συνάντηση αντιπάλων – μεσολαβητών

- ενημέρωση για την διαδικασία και τους κανόνες
- επεξήγηση του ρόλου τους
- διαπίστωση της κατανόησης της διαδικασίας

B) κατά τη συνεδρία

οι αντίπαλοι:

- συστήνονται
- αφηγούνται την ιστορία τους στους μεσολαβητές
- επαναλαμβάνουν ο ένας την ιστορία του άλλου
- αναζητούν ο καθένας τη δική του ευθύνη
- εκφράζουν λεκτικά τα συναισθήματά τους, τις ανάγκες και τις επιθυμίες του

οι μεσολαβητές:

- συστήνονται και ευχαριστούν τους «διαφωνούντες»
- επαναλαμβάνουν συνοψίζοντας
- εντοπίζουν διαφορές και κοινά σημεία
- προκαλούν συζήτηση για τα συναισθήματα, τις ανάγκες και τις επιθυμίες και ζητάνε λύσεις

οι αντίπαλοι:

- προτείνουν λύσεις
- **καταλήγουν σε κοινά αποδεκτές λύσεις**
- υπαγορεύουν το κείμενο της συμφωνίας διατυπώνοντας με ακρίβεια τις λύσεις
- υπογράφουν το κείμενο της συμφωνίας
- ευχαριστούν

οι μεσολαβητές:

- **επαναλαμβάνουν και συνοψίζουν**
- **ρωτούν αν είναι και οι δύο ικανοποιημένοι και ζητούν εναλλακτικές λύσεις**
- γράφουν το κείμενο της συμφωνίας
- υπογράφουν το κείμενο της συμφωνίας
- προτείνουν νέα κλήτευση
- ευχαριστούν

Γ) μετά τη συνεδρία

Οι μεσολαβητές :

- ενημερώνουν τους συντονιστές καθηγητές για τη διαδικασία (πώς πήγε, αν κάτι τους δυσκόλεψε)
- ελέγχουν την τήρηση της συμφωνίας (τουλάχιστον μέχρι τη νέα κλήτευση, αλλά και μετά) και
- ενημερώνουν τους συντονιστές σε περίπτωση μη τήρησής της.

ΟΦΕΛΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΕΣ

- αυτογνωσία
- βελτίωση της εικόνας του εαυτού
- αναγνώριση και έκφραση των συναισθημάτων τους
- υπευθυνότητα
- υπομονή
- αυτοέλεγχος και αυτορρύθμιση
- αίσθημα του «ανήκειν»
- αναγνώριση και σεβασμός των συναισθημάτων των άλλων
- διεκδίκηση δικαιωμάτων
- πνεύμα συνεργασίας
- εμπιστοσύνη

ΟΦΕΛΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ

- Αλλαγή στάσης των εκπ/κών απέναντι στους μαθητές και το αντίστροφο
- Ισότιμες σχέσεις εκπ/κών και μαθητών
- Δίαυλοι επικοινωνίας με τους μαθητές
- Κατάργηση της αυθεντίας του καθηγητή

- Ωρίμανση μέσα από αυτή τη διαδικασία: μαθαίνουμε και εμείς από τα παιδιά

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

- Ελάφρυνση των διδασκόντων. **Λιγότερες τιμωρίες!!**
- Μετατόπιση του ελέγχου από τον εκπαιδευτικό στην ενδυνάμωση του ρόλου των μαθητών
- Λιγότερη βία (**μειώνεται σημαντικά η υποτροπή των δραστών**)
- Αποτροπή «ξεκαθαρίσματος λογαριασμών» εκτός σχολείου
- Δημιουργία υποστηρικτικού πλαισίου για την ένταξη ή το «μη αποκλεισμό»
- Αλλαγή στάσεων και συμπεριφορών
- Ικανοποίηση τόσο των θυμάτων όσο και των δραστών. Τα θύματα συμμετέχουν ενεργά και οι δράστες έχουν τη δυνατότητα επανόρθωσης
- Αντιμετώπιση των συγκρούσεων ως ευκαιριών για την ανάπτυξη των παιδιών και των εφήβων
- Ενίσχυση των κοινωνικών δεσμών και του αισθήματος ασφάλειας
- Βελτίωση του κλίματος του σχολείου

Πώς να ξεκινήσετε το πρόγραμμα.

Είναι πολύ σημαντική μια περίοδος προγραμματισμού :

Στο επίκεντρο της μεσολάβησης είναι η ενδυνάμωση των μαθητών και η συμμετοχή τους είναι απαραίτητη σε όλα τα στάδια της ανάπτυξης και εφαρμογής.

Οι μαθητές σχηματίζουν μια ηγετική ομάδα

που διευκολύνεται από έναν υπεύθυνο ενήλικα που τους συντονίζει (μπορεί να είναι ο εκπαιδευτικός της τάξης ή και ειδικός) . Η ομάδα στοχεύει

- Να ανακαλύψει τα βασικά της διαμεσολάβησης, του συστήματος επίλυσης συγκρούσεων στο σχολείο και την υποστήριξη συνομηλίκων
- Να αναπτύξει και δημοσιεύσει το όραμα για το πρόγραμμα επίλυσης συγκρούσεων.

Το όραμα αυτό συμπεριλαμβάνει συνοπτικά τη διαφήμιση, εκπαίδευση , πρακτική και επιθεώρηση του προγράμματος.

Ο στόχος είναι να ενημερωθούν όσοι περισσότεροι γίνεται στο σχολείο για τη διαμεσολάβηση, τις προσδοκίες και τα όρια έτσι ώστε να διαμορφωθεί η δέσμευση προς την εφαρμογή του προγράμματος ως μέρος του Αναλυτικού Προγράμματος του σχολείου.

- Η ομάδα εξασφαλίζει τη δέσμευση και υποστήριξη από τη διοίκηση του σχολείου και τους εκπαιδευτικούς για την εφαρμογή του προγράμματος
- Η ομάδα δεσμεύεται μελλοντικά να οργανώσει συναντήσεις προετοιμασίας, πρακτική για τις δεξιότητες μεσολάβησης και έρευνα πάνω σε άλλες μεθόδους επίλυσης συγκρούσεων και βίας.

Ο συντονιστής καθηγητής του προγράμματος αναλαμβάνει ως σύνδεσμος ανάμεσα στις βασικές ομάδες του σχολείου

-την ηγετική ομάδα, το δεκαπενταμελές , τη διοίκηση , το σύλλογο γονέων κ.τ.λ.

Τα βασικά του καθήκοντα είναι :

- Συντονισμό ομάδας ενηλίκων που θα αναλάβουν την εκπαίδευση και υποστήριξη του προγράμματος
- Επίβλεψη της επιλογής, εκπαίδευσης, κινητοποίησης και ενημέρωσης των μεσολαβητών
- Επίβλεψη και υποστήριξη του πρώτου προγράμματος μεσολάβησης
- Καθορισμός του πρωτοκόλλου για την παραπομπή και για την αποδοχή
- Επιλογή και προγραμματισμός των περιστατικών για τους μεσολαβητές.

Η επιλογή των μεσολαβητών

- Οι μεσολαβητές πρέπει να εκφράζουν τη διαφοροποίηση του σχολείου σε εθνικότητες, κοινωνικές ομάδες, συμπεριφορά, φύλλα και ακαδημαϊκή επίδοση
- Η διαδικασία επιλογής πρέπει να διαφημιστεί και να συμπεριλαμβάνει συστάσεις / παραπομπές από άλλους και αυτο-παραπομπές.
- Οι δεσμεύσεις συμπεριλαμβάνουν τη συνεχόμενη ανάπτυξη δεξιοτήτων, επιθυμία να συν-διευκολύνουν ή να είναι υπεύθυνοι για την εκπαίδευση νέων μεσολαβητών
- Απόρριψη ή καθυστέρηση της επιτυχίας πρέπει να εξηγείται με ευαισθησία ώστε να μην αποξενωθεί ο μαθητής.

Αρχικά πρέπει να αναπτυχθεί ένα σύστημα «πρακτικών εμπειριών»

Οι σύμβουλοι μεσολαβητές **πρέπει να εκπαιδευτούν** και να παρακολουθούνται αφού συχνά δεν έχουν την ωριμότητα και την εμπειρία στη διαχείριση συγκρούσεων και στις δεξιότητες

Πιθανές στρατηγικές συμπεριλαμβάνουν ασκήσεις ρόλων, μεθόδους επίλυσης προβλημάτων.

ΚΑΝΟΝΕΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΕΣ

- ✓ Ο κανόνας της εμπιστευτικότητας δεν ισχύει με τους εκπαιδευτικούς. Οι μεσολαβητές δεν κουτσομπολεύουν για τα άλλα παιδιά, **αλλά θα ενημερώσουν τον υπεύθυνο εκπαιδευτικό για το περιεχόμενο των συναντήσεων.**
- ✓ **Οι μεσολαβητές δεν ασχολούνται με οικογενειακά προβλήματα των μαθητών**
- ✓ Όταν υπάρχει οτιδήποτε που παραβαίνει τους κανόνες του σχολείου (σωματική βία, ναρκωτικά, κατοχή όπλων κ.τ.λ.) **πρέπει να ενημερωθεί ο υπεύθυνος εκπαιδευτικός αμέσως.**
- ✓ **Οι μεσολαβητές δεν πρέπει να έχουν σωματική επαφή με τους αντιπάλους, ούτε για να τους χωρίσουν στον καβγά, ούτε για να τους παρηγορήσουν.**
- ✓ Ένας εκπαιδευτικός πρέπει να είναι πάντα διαθέσιμος για τους μεσολαβητές.

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ

Α) ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

- Συνέρχεται μία ομάδα από 2-3 εθελοντές εκπαιδευτικούς, κατά προτίμηση διαφόρων ειδικοτήτων, οι οποίοι (αν όχι όλοι, τουλάχιστον ο ένας απαραίτητα) είναι εκπαιδευμένοι στις βιωματικές μεθόδους και την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία καθώς και στη μέθοδο και τις τεχνικές της διαμεσολάβησης. Αυτοί θα αναλάβουν την εκπαίδευση της ομάδας των μαθητών-διαμεσολαβητών.
- Γίνεται κατανομή ρόλων και αρμοδιοτήτων.

Β) ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ-ΓΟΝΕΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥΣ

Απαραίτητο είναι να ενημερωθούν επίσημα εκπαιδευτικοί, γονείς, αλλά και το βοηθητικό προσωπικό του σχολείου για το Πρόγραμμα, τις δυνατότητες και τα όριά του, για να αποφευχθούν τυχόν παρανοήσεις και βρει το Πρόγραμμα Διαμεσολάβησης υποστηρικτές, ώστε να είναι πιο αποτελεσματικό.

Γ) ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ

- Συμβουλευτικός Σταθμός Νέων
- Κέντρα Πρόληψης
- ΚΙΝΗΤΗ ΜΟΝΑΔΑ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ - Ε.Π.Α.
- Συνήγορο του Παιδιού

Δ) ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΜΕΛΩΝ-ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ ΚΗΔΕΜΟΝΩΝ

- Πρόσκληση ενδιαφέροντος
- Διανομή αιτήσεων στους ενδιαφερόμενους
- Οι ενδιαφερόμενοι μαθητές συμπληρώνουν τις αιτήσεις και οι γονείς ή κηδεμόνες υπογράφουν ότι επιτρέπουν στα παιδιά τους να συμμετέχουν στην ομάδα των Ομότιμων Διαμεσολαβητών

Ε) ΕΓΚΡΙΣΗ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

- Σε ατομικές συναντήσεις με τους υπεύθυνους του προγράμματος διερευνώνται τα κίνητρα των μαθητών που θέλουν να συμμετάσχουν
- Τους δίνεται να υπογράψουν ένα κείμενο σχετικά με τους όρους συμμετοχής: Ορίζεται ο τόπος και ο χρόνος των συναντήσεων (η αίθουσα, η ημέρα, η ώρα, η διάρκεια και ο αριθμός των συναντήσεων όλης της χρονιάς) και οι υποχρεώσεις μελών: Αν κάποιος απουσιάσει να το δηλώνει στο συντονιστή. Τα κινητά παραμένουν κλειστά στην τσάντα. Δεν φέρνουμε στην αίθουσα φαγητά-αναψυκτικά. Κανονικά δε βγαίνουμε για τουαλέτα και νερό, παρά μόνο σε πολύ πιεστικό πρόβλημα. Τακτοποιούμε την αίθουσα πριν φύγουμε. Ο συντονιστής είναι υπεύθυνος για τη λειτουργία και τις δραστηριότητες της ομάδας. Σε περίπτωση απουσίας του τον αντικαθιστά ο συν-συντονιστής.

ΣΤ) ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ

- Για την διερεύνηση των αναγκών-στάσεων και συμπεριφορών, αλλά και την αξιολόγηση του προγράμματος

Ζ) ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΩΝ ΥΛΙΚΩΝ-ΕΝΤΥΠΩΝ

1) Έντυπα:

- ✓ Αιτήσεις για συμμετοχή στην ομάδα
- ✓ Όροι συμμετοχής στην ομάδα
- ✓ Υπεύθυνες δηλώσεις κηδεμόνων
- ✓ Χρονοδιάγραμμα-Θέματα
- ✓ Προ-ερωτηματολόγιο και Μετα-ερωτηματολόγιο για όλους τους μαθητές με στόχο τη διερεύνηση αλλαγής στάσεων και συμπεριφορών των μαθητών πριν και μετά το πέρας του προγράμματος
- ✓ Ερωτηματολόγιο αξιολόγησης (που συμπληρώνεται στο τέλος της χρονιάς) από τους διαμεσολαβητές
- ✓ Ερωτηματολόγιο αξιολόγησης (που συμπληρώνεται στο τέλος της χρονιάς) από τους διαμεσολαβούμενους
- ✓ Αιτήσεις για Διαμεσολάβηση (προαιρετικά)
- ✓ Κείμενα Συμφωνιών
- ✓ Κείμενο του Διαμεσολαβητή
- ✓ Φύλλο Αξιολόγησης του Διαμεσολαβητή (που συμπληρώνεται κατά τη διάρκεια ή και μετά από κάθε Διαμεσολάβηση από τους παρατηρητές που έλαβαν μέρος).

2) Υλικά:

- Φωτοτυπίες των παραπάνω εντύπων
- Κουτί μέσα στο οποίο θα ρίχνουν τα παιδιά το αίτημά τους για διαμεσολάβηση (Προαιρετικά)
- Στυλό
- Χρωματιστοί μαρκαδόροι
- Flip-chart ή χαρτί του μέτρου ή χαρτόνι ή πίνακας
- Χαρτιά Α3 και Α4
- Αυτοκόλλητη ταινία τοίχου
- Κασετόφωνο
- Φωτογραφική μηχανή, κάμερα video, video, H/Y, projector

ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗΣ ΣΥΝΟΜΗΛΙΚΩΝ

Η διαμεσολάβηση είναι πρόγραμμα και διαδικασία όπου μαθητές της ίδιας ηλικίας διευκολύνουν την επίλυση συγκρούσεων μεταξύ δύο ατόμων ή ομάδων

Δεξιότητες

Η εκπαίδευση στη διαμεσολάβηση θα σε βοηθήσει να μάθεις να ακούς προσεκτικά, να λύνεις προβλήματα και να δουλεύεις σε ομάδα. Θα μάθεις πώς να βοηθάς τους άλλους να εκφράζουν τα συναισθήματά τους, να συζητάνε τα προβλήματα τους και να προσπαθούν να τα λύσουν. Πρέπει να είσαι συνεπής και να μην απουσιάζεις από την ομάδα πάνω από 5 φορές το χρόνο και όχι συνεχόμενα πάνω από 2 φορές.

Δέσμευση

Πρέπει να θέλεις να αφιερώσεις χρόνο και προσπάθεια στη διαδικασία της διαμεσολάβησης για μεγάλο χρονικό διάστημα. Αυτό θα πει ότι θα πρέπει να ασχολείσαι με αυτό και στα διαλείμματα.

Προσωπικά χαρακτηριστικά

Οι μεσολαβητές δε λένε στους άλλους τι να κάνουν και δε δίνουν συμβουλές. Υποστηρίζουν τους άλλους και τους βοηθάνε να βρουν τις δικές τους λύσεις. Είναι δίκαιοι και δεν παίρνουν το μέρος κανενός. Μπορούν οι άλλοι να τους εμπιστευτούν γιατί δεν κουτσομπολεύουν για τα προβλήματα τους στους άλλους.

Αν νομίζεις ότι θέλεις να μας βοηθήσεις σε αυτή την προσπάθεια συμπλήρωσε την παρακάτω σελίδα.

ΑΙΤΗΣΗ

Θα ήθελα να γίνω μεσολαβητής

Όνοματεπώνυμο :

Τάξη :

Θα ήθελα να γίνω μεσολαβητής/τρια γιατί :

.....

.....

Πιστεύω ότι θα γίνω καλός/η μεσολαβητής/τρια γιατί :

.....

.....

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Ο/Η κάτωθι υπογεγραμμένος/η

..... κηδεμόνας
του/της μαθητή/τριας της
..... Τάξης, του/της επιτρέπω να πάρει μέρος στην Ομάδα Ομότιμων
Μεσολαβητών, η οποία θα συγκεντρώνεται κάθε και ώρα στο
χώρο του σχολείου, το σχολικό έτος 20...-20....

Ο/Η ΚΗΔΕΜΟΝΑΣ

Βιωματική εκπαίδευση Διαμεσολαβητών μαθητών Για 20 ώρες από ΣΣΝ μετά από επιλογή των μαθητών από το Σ. Δ.

Ποιο είναι το περιεχόμενο της εκπαίδευσης;

Το περιεχόμενο της εκπαίδευσης είναι θεωρητικό και πρακτικό. Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι μαθαίνουν

- Σχετικά με συγκρούσεις: ορισμούς, μορφές, χαρακτηριστικά
- Μοντέλα διαχείρισης συγκρούσεων
- Επικοινωνιακές δεξιότητες: σε αυτές εντάσσεται η μη-λεκτική επικοινωνία, η γλώσσα του σώματος, η σωστή στρατηγική ερωτήσεων, η τεχνική της ουδέτερης ομιλίας και περίληψης
- Δεξιότητες ενεργητικής ακρόασης
- Διαδικασία διαμεσολάβησης, (η οποία θα αναλυθεί εκτενώς παρακάτω)
- Έκφραση και διαχείριση συναισθημάτων
- Ζητήματα ταυτότητας, διαφορετικότητας και αποδοχής
- Αξιολόγηση

**ΟΡΟΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΗΝ ΟΜΑΔΑ
ΟΜΟΤΙΜΩΝ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΩΝ ΤΟΥ**

Γυμνασίου Τήνου
Σχολικό Έτος 201..-201..

Ο/Η, μαθητής της τάξης, προκειμένου να γίνω δεκτός στην Ομάδα Ομότιμων Διαμεσολαβητών του σχολείου και να μπορώ και εγώ μετά από σχετική εκπαίδευση να κάνω Διαμεσολάβηση, δεσμεύομαι στα εξής:

1. Θα είμαι **συνεπής** στην **ώρα** μου (κάθε Δευτέρα 2.10' - 3.00')
2. Θα **παρακολουθώ** ανελλιπώς τις συναντήσεις της ομάδας και στην περίπτωση που δεν θα μπορώ, θα **ενημερώνω** τον υπεύθυνο (συντονιστή) και (την ίδια μέρα ή την επόμενη) την ομάδα
3. Αν για κάποιο λόγο αναγκαστώ να σταματήσω τη συμμετοχή μου στην ομάδα, θα το **ανακοινώσω** ο/η ίδιος/α στην ομάδα
4. **Το κινητό** μου θα είναι πάντα **κλειστό** μέσα στην τσάντα
5. **Δε θα φέρνω** στην αίθουσα των συναντήσεων της ομάδας **φαγητά και αναψυκτικά**
6. **Δε θα βγαίνω** από την αίθουσα για τουαλέτα ή για νερό χωρίς την άδεια του συντονιστή
7. **Δε θα ασκώ βία** (λεκτική-σωματική) μέσα στην ομάδα
8. Θα **ακούω προσεκτικά** και θα **ακολουθώ πιστά** τις **οδηγίες** του/της συντονιστή /στριας ή των συσυντονιστών/στριών, όσον αφορά στην εκτέλεση δραστηριοτήτων

(Υπογραφή)

.....

Δεξιότητες του διαμεσολαβητή

Ο διαμεσολαβητής, προκειμένου να λειτουργήσει επιτυχημένα στον ρόλο του, οφείλει να έχει συγκεκριμένες ικανότητες. Παρακάτω περιγράφονται οι πιο ουσιαστικές:

- i. **Ενεργητική ακρόαση:** Ο διαμεσολαβητής πρέπει να είναι καλός ακροατής, δηλαδή να ακούει προσεκτικά τους διαφωνούντες, προσπαθώντας να τους κατανοήσει μέσα από τα λεγόμενα και τη συμπεριφορά τους.
- ii.
- iii. **Ενσυναίσθηση:** Ο διαμεσολαβητής πρέπει να έχει την ικανότητα να αναγνωρίζει, να κατανοεί και να μεταφέρει στους δύο διαφωνούντες τα συναισθήματα, τις εμπειρίες και τη συμπεριφορά τους. Με αυτόν τον τρόπο βοηθάει την κάθε πλευρά να αντιληφθεί την οπτική της άλλης, ώστε ο ένας να καταλάβει τον άλλον καλύτερα και να βρεθεί κοινή λύση.
- iii. **Θετική αναγνώριση:** Ο διαμεσολαβητής είναι πάντα καλοπροαίρετος απέναντι στις δύο πλευρές, προσπαθεί να διαφυλάξει το ευνοϊκό κλίμα της συζήτησης χωρίς να κάνει διακρίσεις ή σχόλια και χωρίς να είναι επιθετικός ή επικριτικός. Οφείλει να μην παίρνει θέση, αλλά να βοηθά τις δύο πλευρές να έρθουν πιο κοντά.
- iv. **Ευκρίνεια και σαφήνεια:** Ο διαμεσολαβητής πρέπει να διατυπώνει με σαφή και ευκρινή τρόπο τις κρίσεις και τις επισημάνσεις του προκειμένου να αποφεύγονται οι παρεξηγήσεις (Αρτινοπούλου, 2010).
- iv. **Ουδέτερότητα:** Ο διαμεσολαβητής πρέπει να παραμείνει ουδέτερος και αντικειμενικός. Ακόμη, ο διαμεσολαβητής πρέπει να γνωρίζει τις προσωπικές του προκαταλήψεις και να μην τις αφήνει να διαστρεβλώνουν τις αντιλήψεις του για τα άτομα και τις καταστάσεις.
- v. **Εμπιστοσύνη και εχεμύθεια:** Προκειμένου οι μαθητές να εμπιστευθούν τη διαδικασία της διαμεσολάβησης, πρέπει σε όλη τη διάρκειά της να χτίζεται εμπιστοσύνη και αυτοπεποίθηση. Οι εμπλεκόμενοι πρέπει να διαβεβαιώνονται, μέσα από τις πράξεις του διαμεσολαβητή, ότι η διαμεσολάβηση δεν είναι απλά ακόμη ένα τέχνασμα για να τους πουν τί να κάνουν, αλλά ότι θα επιλέξουν τη δική τους λύση στο πρόβλημα. Ο διαμεσολαβητής πρέπει επίσης να έχει ακεραιότητα και να είναι εχέμυθος για όσους και όσα σχετίζονται με τη διαμεσολάβηση.
- vii. **Συνεργασία:** Ο διαμεσολαβητής είναι υπεύθυνος για τη διαδικασία της διαμεσολάβησης, όχι για τη λύση στο πρόβλημα. **Η επίλυση τους προβλήματος είναι ευθύνη των εμπλεκομένων.** (Schrumpf, Crawford & Bodine, 1997).

Το Κείμενο του Μεσολαβητή και τα βήματα της Διαμεσολάβησης

1^ο Βήμα : Υποδοχή και συστάσεις

- Παρουσιάστε τον εαυτό σας και ζητήστε από τους διαμεσολαβούμενους να αυτοσυστηθούν
- **Προσπαθείτε να λέτε στην αρχή πράγματα όπως...**
 - Γεια σας παιδιά, περάστε και καθίστε σας παρακαλούμε
 - Σας ευχαριστούμε και τους δύο που ήρθατε
 - Είναι μια πολύ καλή αρχή, θα πει ότι και οι δύο θέλετε να λύσετε το πρόβλημα
 - Είμαστε εδώ για να βοηθήσουμε και τους δύο σας.

2^ο Βήμα :Περιγραφή της διαδικασίας

- Στη συνέχεια εξηγήστε :
«Πρώτα απ' όλα σαν μεσολαβητές:
 - δεν θα πάρουμε το μέρος κανενός
 - δε θα σας κρίνουμε
 - δε θα σας βρούμε εμείς λύσεις, θα σας βοηθήσουμε να τις βρείτε μόνοι σας
 - θα κρατήσουμε αυτά που θα μας πείτε μυστικά εκτός αν μάθουμε για κάτι επικίνδυνο για άλλους ή τον εαυτό σας
 - να ξέρετε ότι στο τέλος δεν θα είναι κανένας ο «ηττημένος»

3^ο Βήμα: Συμφωνία προφορική ή γραπτή για τους όρους λειτουργίας

- «Για να πετύχει όμως η διαμεσολάβηση, θα σας βοηθήσουμε να ακολουθήσετε τους κανόνες της διαμεσολάβησης οι οποίοι είναι :
 - ❖ Αφήστε τον άλλον να μιλήσει και μη διακόπτετε
 - ❖ Όταν μιλάτε για τον άλλον μη βρίζετε και μη μιλάτε άσχημα.
 - ❖ Συζητήστε για το πρόβλημα και το πώς σας έχει επηρεάσει
 - ❖ Προσπαθείτε να μην κατηγορείτε ο ένας τον άλλον
 - ❖ Προσπαθήστε να είστε ειλικρινείς
 - ❖ Κρατήστε αυτά που θα ειπωθούν μυστικά»

Προαιρετικά:

- Αν στο τέλος νιώσετε την ανάγκη να ζητήσετε συγγνώμη ο ένας από τον άλλον, μπορείτε να το κάνετε
- Να προσπαθήσετε ο καθένας να «μπει» στη θέση του άλλου
- Να είστε φιλικοί μεταξύ σας

Δεν επιτρέπεται:

- * Να φέρετε μάρτυρες υπεράσπισης-κατηγορίας
- * Να ζητήσετε να τιμωρηθεί κάποιος

«Αν συμφωνείτε με τους κανόνες και νομίζετε ότι θα τους τηρήσετε, μπορούμε να συνεχίσουμε τη διαδικασία. Συμφωνείτε λοιπόν; Συμφωνείτε. Πολύ ωραία!»

4^ο Βήμα: Ταυτοποίηση του προβλήματος – Ανίχνευση και αναγνώριση της θέσης καθενός (γεγονότα-σκέψεις-προθέσεις-συναισθήματα)

« Λοιπόν παιδιά, ποιος από τους δύο θέλει να ξεκινήσει και να μας πει τι συνέβη, πώς ένιωσε ή τι σκέφτηκε τη στιγμή του περιστατικού;»

Ο ένας διαμεσολαβητής ρωτάει:

- «Α...», μπορείς να μας πεις για το πρόβλημα; Τι ακριβώς συνέβη;
- Οπότε , περίμενε να σου τα πω αν κατάλαβα καλά ...
- Μπορείς να εξηγήσεις μερικά πράγματα παραπάνω (ή να επαναλάβεις αυτά που είπες) για να καταλάβω σίγουρα (ή : γιατί δεν κατάλαβα καλά) ;
- «Θα ήθελες να μας πεις πώς ένιωσες εκείνη τη στιγμή;»
- «Σκέφτηκες κάτι εκείνη τη στιγμή που σε έκανε να αντιδράσεις με αυτό τον τρόπο;»
- «Εσένα τι σε ενόχλησε πιο πολύ;»

(Ο άλλος διαμεσολαβητής κρατά σημειώσεις των πιο βασικών σημείων και γράφει περιληπτικά όσα ειπώθηκαν. Στη συνέχεια τα διαβάζει, για να τα ακούσει αυτός που μίλησε και να συμφωνήσει για την ορθότητά τους)

(Στη συνέχεια ο διαμεσολαβητής που έγραφε ρωτάει με τη σειρά του τον δεύτερο διαμεσολαβούμενο ενώ κρατά σημειώσεις ο πρώτος και επαναλαμβάνει την προηγούμενη διαδικασία)

- Εσύ «B...», ευχαριστούμε που έκανες υπομονή και περίμενες τη σειρά σου να μιλήσεις. Μπορείς να μας περιγράψεις το πρόβλημα από τη δική σου οπτική γωνία ;
- Οπότε , περίμενε να σου τα πω αν κατάλαβα καλά ...
- Θα μπορούσα να σου κάνω κάποιες διευκρινιστικές ερωτήσεις, για να καταλάβω καλύτερα;
- «Εσένα, για πες μας, ποια συναισθήματα σου γεννήθηκαν εκείνη την ώρα;»
- «Μήπως σκέφτηκες κάτι εκείνη τη στιγμή που σε έκανε και αντέδρασες έτσι;»
- «Θα ήθελες να μας πεις εσένα τι σε πείραξε περισσότερο;»

5^ο Βήμα: Επισημαίνονται οι ομοιότητες και οι διαφορές στην αφήγηση των γεγονότων

- Σε αυτά που είπατε διαπιστώσαμε κάποιες ομοιότητες και κάποιες διαφορές: Και οι δύο είπατε ότι, ενώ σε αυτό το σημείο διαφέρετε. Ο ένας είπε ότι, ενώ ο άλλος Ο «Α» ένιωσε κι ο «B»... Αυτό που σκέφτηκε ο «Α» ήταν ότι..., ενώ ο «B» ότι...

6^ο Βήμα : Ξεκαθαρίζονται οι επιθυμίες και τα αιτήματα καθενός. Διερευνώνται οι διάφορες λύσεις και οι συνέπειές τους

- Παιδιά, σας ακούσαμε και τους δύο με πολύ προσοχή και βλέπουμε ότι τώρα είσαστε πιο ήρεμοι . Ας δούμε λοιπόν, τι λύσεις προτείνετε.»

- «Για πες μας Α, τι λύσεις προτείνεις; Τι ζητάς από το συμμαθητή σου, αλλά και τι είσαι διατεθειμένος να κάνεις εσύ από τη μεριά σου για να γίνουν τα πράγματα καλύτερα μεταξύ σας;»
- Εσύ Β; Συμφωνείς με αυτά που πρότεινε ο Α; Μήπως έχεις να προτείνεις κάτι άλλο; Τι θέλεις εσύ από τον άλλο και τι θα κάνεις εσύ από τη μεριά σου για να καλύτερέψουν οι σχέσεις σας (ή για να διορθωθεί η ζημιά);»

7^ο Βήμα: Επισημαίνονται τα κοινά σημεία και τα πεδία της συμφωνίας. Καταλήγουν σε λύση και εδραιώνεται η αμοιβαία συμφωνία

- Επομένως, αν κατάλαβα καλά, και οι δύο συμφωνείτε να.....και σαν εναλλακτική λύση συμφωνείτε να.... Εντάξει; Είσαστε και οι δύο ικανοποιημένοι;

8^ο Βήμα: Έκφραση συναισθημάτων - Αναστοχασμός

- «Αλήθεια παιδιά, μετά από όλα αυτά που ειπώθηκαν, πώς αισθάνεσθε τώρα;»
- «Καταλάβατε κάτι περισσότερο για τον άλλον ή για τον εαυτό σας;»
- «Νομίζεις ότι θα μπορούσατε να είχατε κάνει κάτι άλλο, για να μην πάρουν τα πράγματα άσχημη τροπή; »
- « Μετά από τη σημερινή σας εμπειρία, άλλαξε κάτι στον τρόπο που σκέφτεστε; Τι λέτε; Μπορεί άραγε ο καθένας να κάνει κάτι το διαφορετικό την επόμενη φορά;»

9^ο Βήμα : Κλείσιμο - Επιβράβευση - Συμφωνία για νέα συνάντηση

- Ευχαριστούμε πολύ που μας εμπιστευθήκατε.. Θα τα ξαναπούμε σε μία εβδομάδα, για να διαπιστώσουμε αν τηρήθηκε η συμφωνία και από τις δύο πλευρές.. Αν στο μεταξύ υπάρξει πρόβλημα, είμαστε στη διάθεσή σας.

10^ο Βήμα: Επισφράγιση της συμφωνίας-υπογραφές

- Υπογράψτε τώρα σας παρακαλούμε κάτω από το κείμενο της συμφωνίας, όπως θα κάνουμε κι εμείς..

ΠΡΟΣΟΧΗ:

Φράσεις που αποφεύγουμε:

1. Το «πρέπει»:
«Δεν έπρεπε να το κάνεις»
«Από εδώ και πέρα πρέπει..»
2. Τις κλειστές ερωτήσεις, δηλαδή ερωτήσεις που δέχονται μονολεκτική απάντηση:
«Ένωσες θυμό;»
3. Τις ερωτήσεις με το «γιατί»:
«Γιατί το έκανες;»
4. Φράσεις που ασκούν κριτική και προτείνουν λύσεις, όπως:

«Λοιπόν, είμαστε εδώ για να λύσουμε το πρόβλημά σας»

«Δεν ξέρω και εγώ τι θα κάνουμε με εσάς»

«Κάνετε και οι δύο χαζομάρες»

«Προτείνω να...»

«Είμαι πολύ απογοητευμένος μαζί σου»

«Πάλι εδώ είσαστε εσείς;»

Μπορείτε όμως να πείτε εκφράσεις που δείχνουν ότι κατανοείτε τα συναισθήματα του άλλου, όπως:

«Από τα λεγόμενά σου φαίνεται πως ακόμη είσαι θυμωμένος»

«Βλέπω γελάτε. Αυτό σημαίνει ότι σας πέρασε ο θυμός»

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΓΙΑ ΑΛΛΑΓΕΣ

Ημερομηνία:

Όνοματεπώνυμο των διαμεσολαβητών:

.....

Όνοματεπώνυμο των μαθητών και τάξεις:.....

.....

Το περιστατικό (γεγονότα, συναισθήματα, σκέψεις)

Ο/Η.....είπε ότι	Ο/Η.....είπε ότι
Ένωσε	Ένωσε
Σκέφτηκε	Σκέφτηκε
Τον πείραξε περισσότερο ότι	Τον πείραξε περισσότερο ότι

**ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΩΝ
ΦΥΛΛΟ ΑΥΤΟ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ**

Όνομα διαμεσολαβητή :

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ	Δεν μπορώ	Μάλλον μπορώ	Μπορώ	Μπορώ αρκετά καλά	Μπορώ πολύ καλά
Ηρεμώ τους άλλους στην αρχή της συνάντησης					
Είμαι ζεστός/η και φιλόξενος/η με τους αντιπάλους					
Θυμάμαι τους βασικούς κανόνες και για τους μεσολαβητές και για τους αντιπάλους					
Θυμίζω με έμφαση αλλά ευγενικά στους αντιπάλους να ακολουθούν τους κανόνες					
Θυμάμαι τα βήματα της διαμεσολάβησης (τι γίνεται) στη σωστή σειρά					
Βοηθάω τους αντιπάλους να καταλάβουν τα συναισθήματα του άλλου χωρίς να κρίνουν και ενδιαφέρομαι να μάθω τα συναισθήματα του καθενός..					
Λέω περιληπτικά και συνοπτικά ό,τι έχει ειπωθεί, εντοπίζοντας ομοιότητες και διαφορές στα γεγονότα, τα συναισθήματα και τις απόψεις					
Ενθαρρύνω τους αντιπάλους να «κατεβάσουν ιδέες για πιθανές λύσεις για το πρόβλημα					
Εξασφαλίζω οι λύσεις που σκέφτηκαν να μην είναι μονόπλευρες αλλά αποδεκτές και από τους δύο					
Επαναλαμβάνω με δικά μου λόγια τις προτάσεις των αντιπάλων					
Δεν δίνω συμβουλές ούτε τους λέω τι πρέπει να κάνουν					
Βεβαιώνομαι ότι είναι και οι δύο ευχαριστημένοι από τη λύση που αποφάσισαν και ότι κανείς δεν αισθάνεται ηττημένος					
Βοηθάω και τους δύο να αποφασίσουν τι θα κάνουν την επόμενη φορά ώστε να μην επαναληφθεί το ίδιο πρόβλημα					
Θυμάμαι να τους πληροφορήσω ότι θα συναντηθούμε τις επόμενες μέρες να δουμε αν όλα πάνε καλά ή αν πρέπει να αλλάξει κάτι-και πώς μπορούν και οι ίδιοι να ξανάρθουν.					

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ - ΤΕΧΝΙΚΕΣ	Δεν μπορώ	Μάλλον μπορώ	Μπορώ	Μπορώ αρκετά καλά	Μπορώ πολύ καλά
Έχω καλή βλεμματική επαφή, άνεση, αυτοπεποίθηση					
Κάθομαι ήσυχος/η και ήρεμος/η					
Κάθομαι ίσια αλλά με «φιλική» στάση σώματος όταν ακούω					
Ακούω με μεγάλη προσοχή, ενδιαφέρον και κατανόηση και τους δύο					
Αντιμετωπίζω και τους δύο αντιπάλους το ίδιο					
Κατανοώ και αποδέχομαι τις απόψεις και τα συναισθήματα του καθενός και τα συνοψίζω με δικά του λόγια					
Δεν χρησιμοποιώ το «γιατί;» και το «πρέπει»					
Δεν μιλάω πολύ, αλλά κάνω λίγες και διευκρινιστικές ερωτήσεις					
Κρατάω σταθερά φιλικό και ήρεμο τόνο φωνής και συγχρόνως μπορώ να εξασφαλίζω την τήρηση των κανόνων.					
Βρίσκω να πω κάτι θετικό					
Δεν κρίνω ούτε σχολιάζω αυτά που ακούω ούτε κάνω «κήρυγμα»					
Μιλώ με σαφήνεια					
Χρησιμοποιώ ενθαρρυντικές φράσεις ή κινήσεις					
Δεν κάνω ερωτήσεις που μπορούν να απαντηθούν μονολεκτικά (με Ναι ή Όχι) ή άσχετες με το περιστατικό					
Παροτρύνω να υπάρχουν περισσότερες από μία λύσεις					